

עדכוני פסיקה מועד דצמבר 2025

דיני נזיקין – ההבחנה בין שלוח לבין קבלן עצמאי

סעיפים 14, 15 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]

חבותו של שולח

14. לענין פקודה זו, המעסיק שלוח, שאיננו עובדו, בעשיית מעשה או סוג של מעשים למענו, יהא חב על כל דבר שיעשה השלוח בביצוע אותו מעשה או סוג מעשים ועל הדרך שבה הוא מבצע אותם.

חבותו של בעל חוזה

15. לענין פקודה זו, העושה חוזה עם אדם אחר, שאיננו עובדו או שלוחו, על מנת שיעשה למענו מעשה פלוני, לא יהא חב על עוולה שתצמח תוך כדי עשיית אותו מעשה; הוראה זו לא תחול באחת מאלה:

- (1) הוא התרשל בבחירת בעל חוזהו;
- (2) הוא התערב בעבודתו של בעל חוזהו באופן שגרם לפגיעה או לנזק;
- (3) הוא הרשה או אישר את המעשה שגרם לפגיעה או לנזק;
- (4) הוא היה אחראי מכוח חיקוק לעשיית המעשה שביצעו מסר לקבלן עצמאי;
- (5) הדבר שלעשייתו נעשה החוזה היה שלא כדין.

רע"א 57134-09-24 הוט מובייל בע"מ נ' טל קוסטנטין לדרמן: האם קיימת תשתית ראייתית לכאורית המצדיקה אישור תובענה ייצוגית נגד הוט בגין שיחות שיווק מטרידות, לרבות קיומה של מדיניות מפרה ואחריות (השילוחית או הישירה) למעשי משווקים חיצוניים?

בית המשפט קבע שהמשווקים פעלו כשליחים של הוט ולא כקבלנים עצמאיים. החוזים ביניהם מצביעים על קשר הדוק, המשווקים הציגו את עצמם ללקוחות כאנשי הוט, הוט חייבה אותם לעבור הדרכה מטעמה – כל אלו מספיקים כדי לקבוע כי הוט אחראית.

ההלכה – בשלב בקשת האישור די בתשתית ראייתית לכאורית לקיומה של מדיניות מפרה ושל אחריות אפשרית של החברה (לרבות אחריות שילוחית או רשלנות עצמאית), ואין מקום ליתן רשות ערעור על החלטה המאשרת תובענה ייצוגית כאשר הטענות דורשות בירור עובדתי במסגרת ההליך גופו.

דיני נזיקין – אחריות המדינה בנזק כתוצאה ממחדל

סעיף 6 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), התשי"ב-1952

חבלה, מחלה או החמרת מחלה שאירעו בשירות צבאי

6. (א) אין המדינה אחראית בנזיקים על חבלה שנחבל חייל בתקופת שירותו ועקב שירותו, ואולם לענין חייל בשירות קבע – אין המדינה אחראית בנזיקים על חבלה כאמור שהיא חבלת שירות.
(ב) אין המדינה אחראית בנזיקים על מחלה או החמרת מחלה שנגרמו לחייל בתקופת שירותו ועקב שירותו, ואולם לענין חייל בשירות קבע – אין המדינה אחראית בנזיקים על מחלה או על החמרת מחלה כאמור שהיא מחלת שירות.
(ג) בסעיף זה –

"חבלה", "חבלת שירות", "מחלה", "מחלת שירות", "שירות צבאי" ו"שירות" – כהגדרתם בחוק הנכים;
"חוק הנכים" – חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב];
"חייל בשירות קבע" – חייל בשירות קבע כהגדרתו בחוק הנכים, למעט חייל כאמור המשרת בשירות קבע ברציפות לשירות החובה, כמשמעותו בסעיף 2ב לחוק האמור, במהלך התקופה האמורה באותו סעיף.

סעיפים 6(א), 7(א), עד 7(ג), 11 לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998

הטרדה מינית והתנכלות – עוולות אזרחיות

6. (א) הטרדה מינית והתנכלות הן עוולות אזרחיות, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליהן בכפוף להוראות חוק זה.

נקיטת אמצעים בידי מעסיק

7. (א) מעסיק חייב לנקוט אמצעים סבירים, בנסיבות הענין, כדי למנוע הטרדה מינית או התנכלות במסגרת יחסי עבודה, על ידי עובדו, או על ידי ממונה מטעמו אף אם אינו עובדו, ולטפל בכל מקרה כאמור, ולשם כך עליו:
(1) לקבוע דרך יעילה להגשת תלונה בשל הטרדה מינית או התנכלות ולבירור התלונה;
(2) לטפל ביעילות במקרה של הטרדה מינית או התנכלות שידע אודותיהם, וכן לעשות כל שביכולתו כדי למנוע את הישנות המעשים האמורים וכדי לתקן את הפגיעה שנגרמה למתלונן עקב ההטרדה או ההתנכלות.
(ב) מעסיק המעסיק יותר מ-25 עובדים חייב, בנוסף לאמור בסעיף קטן (א), לקבוע תקנון שבו יובאו עיקרי הוראות החוק בדבר הטרדה מינית והתנכלות במסגרת יחסי עבודה ויפורטו בו דרכי הגשת התלונות שענין הטרדה מינית או התנכלות והטיפול בהן, כפי שקבע המעסיק (להלן – תקנון); המעסיק יפרסם את התקנון בין עובדיו.
(ג) מעסיק שלא מילא את חובותיו לפי סעיפים קטנים (א)(1) ו-(2) ו-(ב) יהיה אחראי לעוולה אזרחית לפי סעיף 6, או לעוולה אזרחית בשל פגיעה כאמור בסעיף 7 לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, שעשה עובדו, או ממונה מטעמו אף אם אינו עובדו, במסגרת יחסי העבודה.

דין המדינה

11. חוק זה חל על המדינה; לענין הוראות סעיפים 7 ו-8, יראו את כוחות הבטחון, מקום שאין בינם לבין המשרתים בהם יחסי עבודה, כמעסיק, ואת המשרת בהם כעובד.

רע"א 15449-12-24 פלוני נ' מדינת ישראל צבא הגנה לישראל: האם חייל רשאי לתבוע את המדינה בפיצויים לפי החוק למניעת הטרדה מינית בגין מחדל בטיפול בפגיעה מינית במהלך שירותו, חרף הפטור הקבוע למדינה בדיני הנזיקין ותשלום תגמולים לפי חוק הנכים?

החייל (המבקש) תובע את המדינה/צה"ל לא על עצם ההטרדה המינית, אלא על כך שצה"ל לא טיפל כמו שצריך בפגיעה – לא מנע הישנות, לא סייע, ולא תיקן את הנזק, בניגוד לחובות שמטיל החוק על מעסיק.

החוק למניעת הטרדה מינית מטיל על מעסיק (כולל צה"ל) חובה לטפל בפגיעה מינית. אם המעסיק לא עושה זאת – זו עוולה אזרחית = תביעה כזו מתיישנת אחרי 7 שנים. אי טיפול בפגיעה מינית הוא מחדל מתמשך: כל עוד צה"ל לא טיפל כראוי בפגיעה, לא מנע הישנות ולא סייע לנפגע = ההפרה נמשכת כל הזמן. כשמדובר במחדל מתמשך – מרוץ ההתיישנות מתחיל רק כשהמחדל נפסק.

המדינה פטורה מתביעות נזיקין על נזקי גוף של חיילים (פיזיים ונפשיים), משום שלענין זה יש את חוק הנכים. אבל לא כל נזק הוא נזק גוף.

יש 4 סוגי נזקים:

1. נזקי גוף (כולל נפשי);
2. נזקי רכוש;
3. נזק כלכלי;
4. נזק מוסרי – פגיעה בכבוד, השפלה, ביזוי, פגיעה באוטונומיה.

בפועל – המדינה פטורה רק מנזקי גוף.

הנזק שנטען כאן הוא לא נזק נפשי מהפגיעה המינית עצמה – על זה החייל כבר הוכר כנכה. אלא פגיעה בכבוד, השפלה, תחושת חוסר אונים, ביזוי, תחושת נטישה ע"י המערכת: כל זה נובע מההתנהלות של צה"ל אחרי הפגיעה, לא מהפגיעה עצמה. זה בדיוק נזק מוסרי ולכן המדינה לא פטורה מאחריות לנזק הזה.

החוק למניעת הטרדה מינית נועד בדיוק למנוע פגיעה בכבוד – זה נזק מובנה, טבעי, שמוכן מעצם ההפרה. בית המשפט פסק כי ישנם 2 ראשי נזק שונים:

1. הפגיעה המינית שגרמה לנזק נפשי – פיצוי מכוח חוק הנכים.
2. הזנחה, מחדל והיעדר טיפול שגורמים לנזק מוסרי – פיצוי מכוח חוק למניעת הטרדה מינית.

מדובר בשני ראשי נזק שונים, שתי עילות שונות – פיצוי אחד לא מכסה את השני ולכן אין כאן "כפל פיצוי".

ההלכה – תביעה לפי החוק למניעת הטרדה מינית אינה נחשבת: מדובר בעוולה נמשכת שאינה התיישנה, והנזק הנתבע הוא נזק מוסרי (פגיעה בכבוד והשפלה) שאינו נזק גוף הפטור לפי חוק הנזיקים, ואינו מתכסה בתגמולים לפי חוק הנכים; לפיכך, המבקש רשאי לתבוע את המדינה.